

Vilkaviškio spirito fabriko antnaujimo kūrybinės dirbtuvės

1. Projekto tikslas

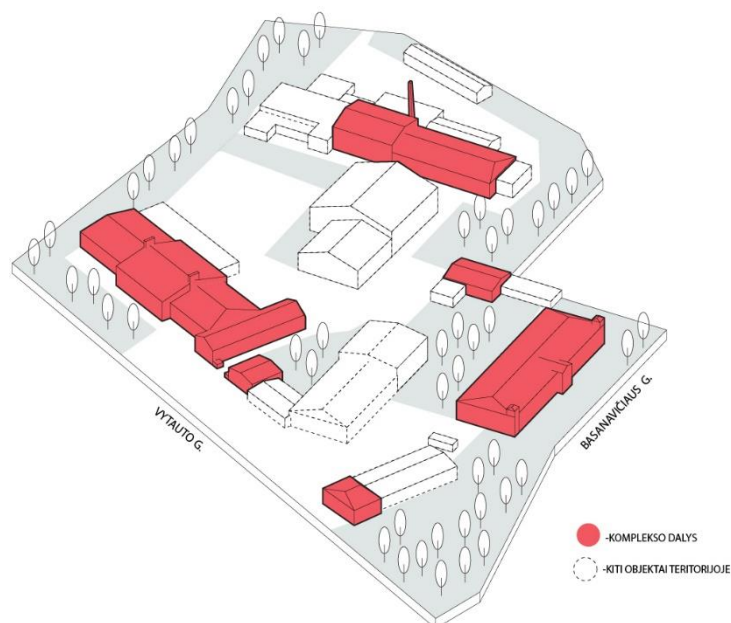
Organizuojamos kūrybinės dirbtuvės Vilkaviškio istorinio spirito fabriko komplekso atgaivinimui. Kurybinių dirbtuvių metu siekiama identifikuoti pagrindinius Vilkaviškio spirito fabriko komplekso privalumus ir trūkumus, numatyti jų stiprinimo ir šalinimo būdus, parengti komplekso aplinkos ir pastatų sutvarkymo-įveiklinimo koncepciją, atitinkančią kultūros paveldo reikalavimus. Numatyti galimybes, kaip atgaivinti kompleksą, padaryti patrauklų vietos gyventojams ir miesto svečiams.

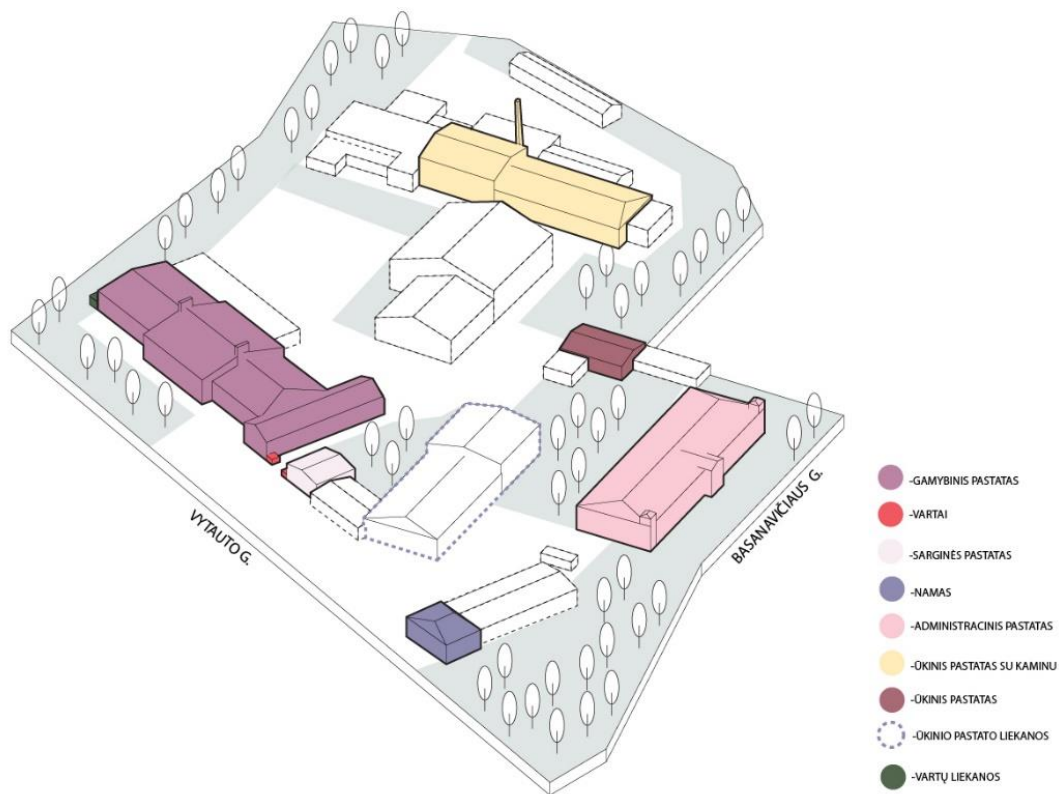
2. Esamos būklės apibūdinimas

Nagrinėjama teritorija – centrinėje Vilkaviškio miesto dalyje esantis buvusio spirito fabriko kompleksas, išsidėstęs J. Basanavičiaus ir Vytauto gatvių sankirtoje. Spirito fabriko statinių kompleksas pastatytas apie 1910 m. Kompleksą sudaro septyni kultūros paveldo požiūriu saugomi pastatai ir kiti pastatai. Nors kompleksas įsikūręs strategiškai patogioje vietoje, miesto centro teritorijoje, daugumos komplekso statinių būklė yra prasta, fasadai netvarkyti, aprūpėję, pastatų išorei ir vidui reikalingas remontas, paveldo tvarkybos darbai. Nors kompleksas iš dalies funkcionuoja (veikia kelios įmonės, maisto prekių parduotuvė), šios funkcijos nėra patrauklios miesto gyventojams. Kompleksas yra viena svarbiausių Vilkaviškio miesto istorijos ir paveldo dalis, todėl norint jį grąžinti į bendrą miesto urbanistinį audinį ir miesto kultūrinį gyvenimą bei paversti potencialiu vietinių, aplinkinių gyventojų ar turistų traukos centru, yra būtinas jo atnaujinimas.

3. Kultūros paveldas ir jo apsauga

Kompleksas įtrauktas į LR nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1997 m., 2005 m. paskelbtas valstybės saugomu (unikalus Nr. 23557). Kompleksą sudaro 7 saugomi objektai: sarginės pastatas (20 a. 2–4 dešimtmetis), vartai, gamybinis pastatas (20 a. pabaigoje iš dalies rekonstruotas), 2 ūkiniai pastatai (visi 20 a. pradžia), administracinis pastatas (20 a. pradžia), namas ir kiti pastatai. Vertingųjų savybių pobūdis – architektūrinis ir inžinerinis. Teritorijoje taip pat yra išlikusios ūkinio pastato bei vartų liekanos. Nustatytos vertingosios savybės – plano struktūros ir tūrinės erdvinės kompozicijos fragmentai, formuojami išlikusių istorinių pastatų komplekso.

Gamybinis pastatas

Didžiausi komplekso statinys – L plano vienaukštis gamybinis korpusas, su paaukštinta centrine dalimi, fligeliu, pastoge bei rūsiu. Pastato stogas dvišlaitis, su raudonų plytų dūmtraukiais. Pastato fasadai raudonų plytų mūro su gausiomis plytų puošybos detalėmis: karnizais, nišomis, stulpeliais, juostomis, apvadais, traukėmis, danteliais. Dekoratyvinės detalės geltonų plytų. Pastatas XX a. pabaigoje dalinai pertvarkytas. Kiemo pusėje atsirado lengvų konstrukcijų priestatai, kurie dalinai uždengė pietų fasadą. Šiuo metu pastate veikia maisto prekių parduotuvė, o prie pastato glaudžiasi išlikę senieji vartai.

Administracinis pastatas

Basanavičiaus g. 3 esantis administracinis pastatas – kompaktiškas, stačiakampio plano, dviaukštis su pastoge. Virš jo stogo taip pat iškyla raudonų plytų masyvūs dūmtraukiai. Pastato fasadai puošti plytų detalėmis, dominuoja įgilintos juostos. Pagrindinis fasadas simetrinės kompozicijos, su iškilusia centre dalimi ir rizalitais šonuose. Šie ir kiti komplekso statiniai yra raudonų plytų mūro, dekoruoti mūro dantytais karnizais ir geltonų plytų nišelėmis. Planinėje struktūroje vertingu elementu yra laikomas laikančiųjų sienų tinklas, pleištinės langų ir durų angos. Kiti verti paminėjimo objektai- išlikę turėklai su metalo ornamentais bei autentiškos filinginės durys.

Sarginės pastatas

Sarginės pastatas įdomus ir retas tipologiniu požiūriu. Su šiuo pastatu sublokuoti vartai su masyviais stulpais. Jų varčios metalinės su originaliais su ornamentais. Vizualiai reikšmingas yra aukštas kaminas iškylantis virš ūkinio pastato.

Ūkinis pastatas su kaminu

Vieno aukšto pastatas su vienšlaičiu stogu. Pastatas vizualiai išsiskiria savo aukštu kaminu.

Ūkinis pastatas

Vieno aukšto pastatas su dvišlaičiu stogu. Savo architektūrine išraiška nesiskiria nuo kitų komplekso pastatų.

Namas

Dviejų aukštų pastatas su šlaitiniu stogu. Savo architektūrine išraiška nesiskiria nuo kitų komplekso pastatų. Turi paveldosauginiu požiūriu nevertingą priestatą.

Komplekso vartai

Vienos dalies vartai, susidedantys iš dviejų kvadratinio plano stulpų ir dviejų varčių vartelių.

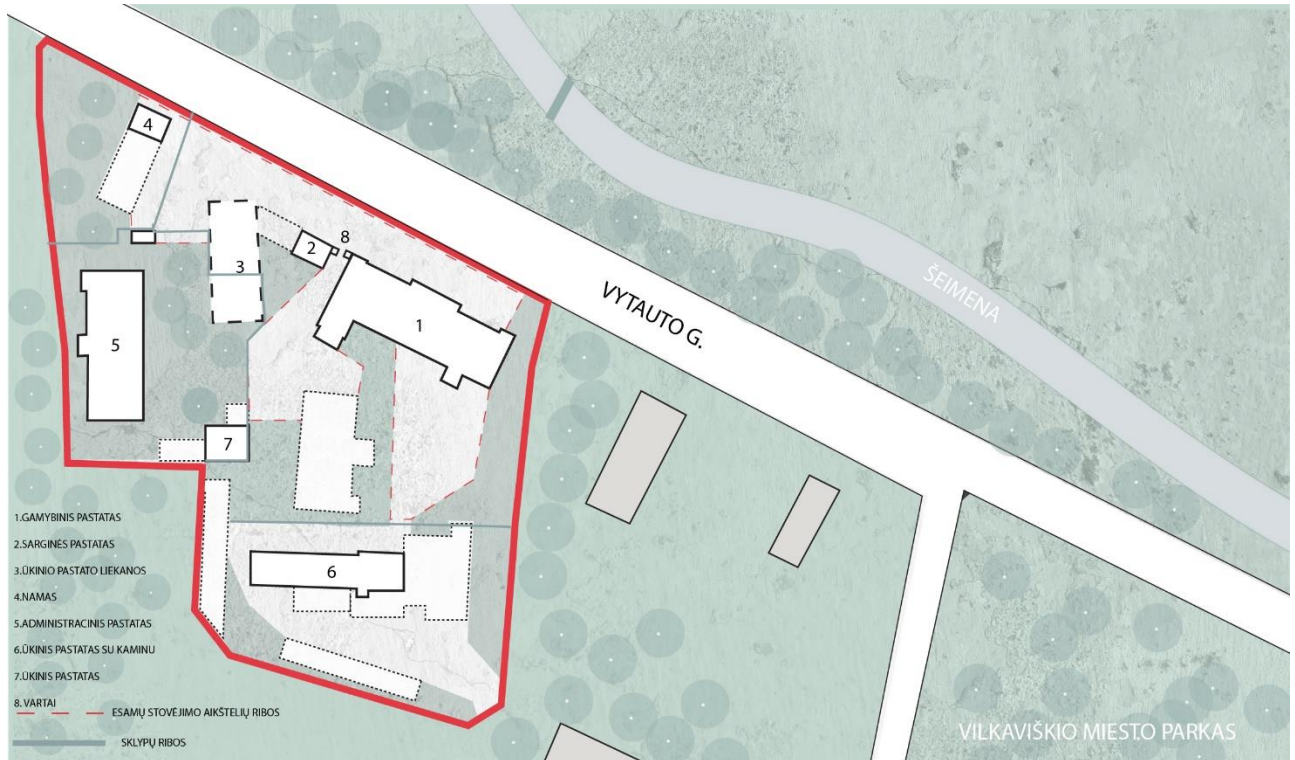
Kiti komplekse esanty objektai

Ūkinio pastato liekanos ir vartų liekanos.

4. Esama būklė

Teritorijoje pasigendama aiškios viešųjų erdvių struktūros – didžioji dalis teritorijos šiuo metu yra naudojama kaip automobilių stovėjimo aikštelė ar pravažiavimai, o likusi dali yra apaugusi nesisteminiais želdiniais. Nėra aiškios erdvių hierarchijos, takų sistemos apjungiančios pastatus. Neišeikšti jėjimai į pastatus.

5. Situacijos plusai ir minusai

Atlikus teritorijos urbanistinę-architektūrinę analizę, buvo išskirti teritorijos privalumai ir trūkumai bei identifikuotos ateities galimybės plėtrai.

VILKAVIŠKIO SPIRITO FABRIKO TERITORIJA	
Teritorijos plusai	Teritorijos minusai
Palanki vieta (patogus susisiekimas su svarbiausiais miesto objektais), prie vienos iš pagrindinių miesto gatvių (Vytauto g.)	Esantys priestatai, kiti gamybos paskirties pastatai užgožia kompleksą ir jo vertingąsias savybes
Teritorija šalia pagrindinio miesto parko ir Šeimenos upės	Prasta saugomų pastatų būklė
Miesto centras	Nesutvarkytos komplekso prieigos, vidinės viešosios erdvės, netvarkinga, savaime susiformavusi vidinė infrastruktūra

Vienas svarbiausių miesto kultūros paveldo objektų-kompleksų	Teritorija sudalinta sklypais, yra keli ar daugiau sklypų ir pastatų savininkų
Kompleksas išsidėstęs ašyje su pėsčiųjų tiltu per Šeimenos upę	Išnaudojama tik nedidelė dalis kultūros paveldo potencialo
Ūkinio pastato mūrinis kaminas- dominuojantis akcentas miesto urbanistiniame kontekste	

Taip pat buvo atlikta tvarkyti siūlomo administracinio pastato analizė:

VILKAVIŠKIO SPIRITO FABRIKO ADMINISTRACINIS PASTATAS	
Pastato plusai	Pastato minusai
Planinė-erdvinė pastato struktūra ir medžiagiškumas išliko nepakitusi	Sovietmečiu pastate buvo karinis komisariatas, tuo metu buvo pakeistas originalus vidaus išplanavimas (įrengtos pertvaros), nekokybiškai pakeisti kai kurie langai
Yra išlikę autentiškų elementų (dalis langų, vidinės filinginės durys, laiptų turėklai)	Autentiškos lauko filinginės durys labai susidėvėjusios
	Būklė prasta, neatitinka visuomeniniams pastatams bei žmonėms su negalia keliamų reikalavimų

6. Galimybės

- **Organizuojama jungtis su šalia esančiu parku.** Visai šalia komplekso teritorijos yra pagrindinis miesto parkas, tačiau šiuo metu nėra jokio ryšio tarp jo ir komplekso.
- **Paveldosauginiu požiūriu nevertingų, teritorijoje esančių pastatų, perkėlimas.** Teritorijoje esantys nevertingi pastatai užgožia kompleksą, iš architektūrinės pusės teisinga būtų atverti saugomus statinius ardant paveldosauginiu požiūriu nevertingus priestatus. Tokiu atveju yra būtina spręsti šiuose pastatuose veikiančių įmonių klausimą pasiūlant alternatyvias patalpas.
- **Aiškios funkcijos įvedimas.** Komplekso funkcija šiuo metu nėra aiški – jis neatitinka visuomeniniams, prekybiniais, administraciniais pastatams keliamų reikalavimų, nėra pritaikytas renginiams ar kitai visuomeniniai veiklai.
- **Lauko erdvių sutvarkymas.** Komplekso lauko erdvėms būtinas erdvių zonavimas, jų hierarchijos įvedimas
- **Vidaus erdvių sutvarkymas.** Didžioji dalis pastatų yra prastos būklės, vidaus erdvės nėra pritaikytos žmonių su negalia poreikiams.

7. Klausimai bendruomenei

1. Kokia šio komplekso reikšmė asmeniškai Jums? Ar manote, kad tai svarbus kultūrinis miesto objektas, kurį būtina atnaujinti?
2. Kokios paskirties visuomeninių pastatų trūksta mieste?
3. Kokios amžiaus grupės atstovams (vaikams, jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms) labiausiai trūksta veiklos mieste?
4. Kokią naują funkciją įsivaizduotumėte būtent Spirito fabriko komplekso teritorijoje?
5. Kur šiuo metu vyksta miesto kultūriniai renginiai (susibūrimai, koncertai, parodos ir t.t)?
6. Kokie, Jūsų nuomone, didžiausi šio komplekso privalumai ir trūkumai?